

Osavuositarkastus II - Sivistyspalvelut 1.1.–30.6.2023

Sivistysjohtaja Matti Kompuinen

Sivistyspalveluiden toimintatuottojen kehitys on jatkunut tasaisena ensimmäisen osavuositarkastuksen jälkeen toteutuneena ollessa 76,02 %, joskin toimintatuotoissa tullaan jäämään talousarvion tasosta loppuvuoteen mennessä. Suurin toteutuneisuus on tuissa ja avustuksissa, joiden toteutuneisuus toisessa osavuositarkastuksessa on 142 %, kun taas pienin toteutuneisuus on myyntituotoissa 21,9 %:lla. Toimintatuottojen alituksen taustalla on ennen kaikkea ylioptimistinen kotikuntakorvausten budjetointi, joka johtaa toimintatuottojen alitukseen. Lisäksi toimintatuottojen kertymää laskee tulevalle vuodelle siirrettävät avustuspäärahat, jolloin vuodelle 2023 kohdistuvien avustusten kertymä on toisen osavuositarkastuksen lopun toteutunutta alhaisempi. Sivistyspalvelujen talousarvioon tullaankin syksyllä tekemään talousarvionmuutos, sillä yksistään kotikuntakorvausten toteutunutta ennakoitavana olevan 350 000 euroa talousarviotasoa alhaisempi. Toimintatuottojen talousarvionmuutoksen taso tarkentuu syyskuussa, kun keväällä peruskoulun päättäneiden oppilaiden kotikuntakorvaukset tuloutuvat ja siirrettävien avustuspäärahojen summa tarkentuu lukuvuoden toiminnan käynnistyttyä.

Toimintakulujen toteutuneisuus mukautuu talousarviota, mutta talousarviossa pysyminen vaatii menojen tiukkaa seuranta- ja sopeuttamista palvelualueen sisällä. Henkilöstökulujen toteutuneisuus toisessa osavuositarkastuksessa ylittää muutamalla prosentilla talousarviotasoa, sillä kesäkuussa voimaan tulleen kunta-alan yleisen palkkatarkoituksen kaikkia vaikutuksia ei talousarviota laadittaessa ole huomioitu. Palkkatarkoituksen vaikutus henkilöstökulujen toteutunutta tarkentuu syyskuussa, kun saadaan tarkka tieto alkaneen toimintakauden ja lukuvuoden palkkakertymästä. Henkilöstökuluissa ei ole loppuvuodelle saatavissa merkittäviä säästöjä ja lisäksi uhkana on, että yleissivistävässä koulutuksessa tullaan tarvitsemaan lisäresursseja, mikäli peruskoulun aloittaneen ikäluokan oppilaiden tuen tarpeisiin ei nykyisellä henkilöstömäärällä pystytä vastaamaan.

Toimintakulujen kehitystä tulee seurata palvelualueella tiiviisti, sillä talousarviossa pysymisen kannalta erityisesti palvelusetelikustannusten ja kotihoidon tukien tuotto-odotusten alittuminen sekä koulukuljetuskustannusten alkuvuoden ylimääräiset kustannukset ovat tekijöitä, jotka luovat säästöpainetta palvelualueen sisällä.

Taloudellisten sekä toiminnallisten tavoitteiden toteutunutta vastuualueittain

Sivistyspalvelutoimisto

Sivistyspalvelutoimiston kustannusten kehitys toisella vuosineljänneksellä on jatkunut tasaisena talousarvion mukaisesti ja toteutuneisuus alittaa talousarvion.

Varhaiskasvatus

Toisella kvartaalilla varhaiskasvatuksen toiminta on toteutunut suunnitellusti. Muutoksia vastuualueella on tapahtunut varhaiskasvatuksen toimistosihteerin irtisanouduttua 1.7.2023 alkaen. Tehtävä jätetään toistaiseksi täyttämättä.

Varhaiskasvatuksen toimintatuottojen korkeaa toteumaa selittää viiden hankeavustuksen tulojen kohdistuminen vuodelle 2023, joista neljä on tehty määrärahasiirtoina edelliseltä vuodelta. Toteumaa lisäksi vääristää kokonaisuudessaan vuodelle 2024 siirtyvä tasa-arvohankkeen avustus, jonka suuruus on 53 000 €. Avustusten toteuma tulee siirtävistä määrärahoista huolimatta ylittämään talousarvion noin 85 000 €, mikäli nykyiset hankkeet saadaan toteutettua suunnitellusti vuoden -23 aikana. Lisäksi varhaiskasvatuksen toimintatuotoissa näkyy myyntituotoissa kertaeränä noin 30 000 € tulo, joka selittyy edellisiltä vuosilta laskuttamatta jääneistä, sijoitetun lapsen varhaiskasvatusmaksuista. Sijoitettujen lasten varhaiskasvatusmaksuihin sisältyy vuoden 2023 osalta epävarmuutta, sillä hyvinvointialueet ja kunnat eivät ole päässeet sopimukseen siitä, kuuluuko sijoitettujen lasten varhaiskasvatusmaksut kuntien vai hyvinvointialueiden vastuulle.

Huolimatta maaliskuussa voimaan astuneesta uudistuneesta asiakasmaksulain muutoksesta, varhaiskasvatuksen maksutuotot ovat kehittyneet talousarvion tasaisen kertymän tahdissa. Maksutuottojen kertymätahdin voidaan olettaa loppuvuonna hidastuvan, sillä verrattuna ensimmäisen kvartaalin lopussa nollamaksuluokkaan kuuluvien lasten lukumäärä on kasvanut 38 lapsella toisen kvartaalin alkuun mennessä. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tulorajat tarkistetaan syksyisin, joten nollamaksuluokkaan kuuluvien lasten lukumäärä voi entisestään kasvaa, mikä puolestaan vaikuttaa asiakasmaksukertymään.

Puolivuotikatsauksen henkilöstökulujen talousarviota suurempi toteuma selittyy paitsi kunta-alan palkkaratkaisulla, myös sillä, että varhaiskasvatuksen toimintakauden päättymisen yhteydessä päättyi usean määräaikaisen avustavan henkilöstön työsuhde, jolloin maksuun on mennyt tavallista suurempi määrä loppupalkkoja. Avustavan henkilöstön määrän vähentymisen seurauksena voidaan olettaa, että varhaiskasvatuksen henkilöstökulujen toteuma tulee tasoittumaan loppuvuoden aikana.

Toimintakuluissa suurin ylitys on avustuksissa, jotka koostuvat pääosin lasten kotihoidon tuesta ja joustavasta hoitorahasta. Ylityksen suuruuden arvioidaan olevan noin 75 000 € vuoden loppuun mennessä. Suurin yksittäisen menoerän ylitys on palveluseteleissä, joihin on talousarviossa varattu 345 000 €. Toisen osavuotikatsauksen perusteella voidaan arvioida, että vuoden 2023 loppuun mennessä palvelusetelin kokonaiskustannus tulee nousemaan noin 476 500 euroon, jolloin talousarvioylitystä tulisi 131 500 € yksistään palvelusetelien osalta. Talousarvioylityksen taustalla on sivistyslautakunnan helmikuussa tekemä päätös yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelin indeksikorotuksesta, jonka seurauksena kunnan maksama kuukausittainen korvaus yksityisille varhaiskasvatustoimijoille nousi 3500 €. Palvelusetelin indeksikorotuksella vähennetään kuitenkin painetta varhaiskasvatuspaikkojen lisäämiseltä kunnan järjestämään varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen vastuualueen ennakoidaan tuottavan noin 210 000 € sopeutustarpeen palvelualueen sisällä, mikäli muut kustannukset kehittyvät talousarvion mukaisesti.

Varhaiskasvatukseen osallistumisen tavoiteasteeksi on toukokuulle asetettu 85 %. Osallistumisaste toukokuussa oli 80,6 %, joten tavoite alittui hieman.

Yleissivistävä koulutus

Yleissivistävän koulutuksen toimintatuottoja tarkastellessa huomio kiinnittyy ennen kaikkea myyntituottojen alhaiseen toteumaan sekä toisaalta tukien ja avustusten suureen toteumaprosenttiin. Myyntituottojen alhainen toteuma johtuu pääasiassa tuottojen ylioptimistisesta arviosta vuoden 2023 talousarviota laadittaessa. Kotikuntakorvausten kertymä on suoraan verrannollinen Euraan sijoitettujen oppilaiden määrään, jota on vuositasolla vaikea ennustaa. Tukien

ja avustusten suuri toteuma on puolestaan seurasta vuodelta 2022 siirtyneistä määrärahoista sekä vuodelle 2023 saaduista uusista avustuksista. Vuodelle 2024 tullaan siirtämään avustuksia arviolta noin 180 000 €. Syyskuun aikana tehtävässä talousarviomuutoksessa tullaan oikaisemaan toimintatuotot todellista tilannetta paremmin vastaavalle tasolle.

Toimintakulujen toteuma noudattaa hyvin talousarvion tasaista toteumaa, joskin henkilöstökulut ylittivät hieman tasaisen toteuman tahdista ennen kaikkea kunta-alan yleisten palkankorotusratkaisun vuoksi. Henkilöstökulujen toteuman ennustetaan ylittävän hieman talousarvion tason, sillä talousarviota laadittaessa kaikkia kunta-alan palkkaratkaisuja ei ole otettu huomioon. Yleissivistävässä koulutuksessa riski henkilöstökulujen ennakoimattomalle kasvulle toisella puolivuotiskaudella nousee perusopetuksen aloittaneen ikäluokan poikkeuksellisen suuresta määrästä ja tuen tarpeesta johtuen. Yleissivistävään koulutukseen on uuden lukuvuoden aluksi saatu palkattua pääosin pätevää henkilökuntaa avoinna olleisiin paikkoihin, joka vahvistaa laadukasta opetustoimintaamme.

Toisen osavuositarkastuksen toimintakulujen toteumassa korostuvat myös aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden osuus, sillä keväällä tehdyt oppimateriaalien perustilaukset ovat jo mukana toteumassa. Puolivuotistoteuman perusteella yleissivistävän koulutuksen toimintakulut tulevat pysymään talousarviossa, joskin koulukuljetuskustannusten kehittymistä loppuvuoden aikana tulee seurata. Arvion mukaan koulukuljetuskustannukset toteutuvat lähelle ennakoitua, mutta arvio tarkentuu, kun nähdään ensimmäiset uuden kilpailutuskauden mukaiset kustannukset ilman ylimääräisiä reittejä.

Yleissivistävässä koulutuksessa toisella vuosineljänneksellä on päivitetty opiskeluhuoltosuunnitelmaa ja toteutettu yhteiskoulun ja lukion johtamisjärjestelyjen uudistamistoimenpiteitä. Lisäksi on valmisteltu luottamusrehtoreiden ja koulutoimen sihteerien hallinnollisten työtehtävien työnjaon selkeyttämistä.

Yleissivistävän koulutuksen toiminnalle asetetut kvantitatiiviset mittarit perusopetuksen päättötodistuksen saaneiden osuudesta päättöluokan oppilasmäärästä eivät täysin täytyneet, sillä päättötodistuksen sai 99,1 % yhdeksännen vuosiluokan oppilaista. Kaikki peruskoulun päättäneet oppilaat saivat jatko-opintopaikan ja Euran lukiosta ylioppilaiksi valmistuneiden arvosanajakauma oli maan keskitasoa.

Hyvinvointipalvelut

Hyvinvointipalveluissa toimintakulujen toteuma on 52 %, jota nostaa avustusten suuri toteuma. Avustusten iso toteuma selittyy kuitenkin sillä, että isoin osa hyvinvointipalvelujen myöntämisestä yleis- ja kohdeavustuksista myönnetään keväällä ja maksetaan kesällä, jolloin toteuma tasoittuu loppuvuonna. Aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa toteuma tasoittuu loppuvuotta kohden, sillä alkuvuonna kirjastotoimeen kohdistuu isot menoerät lehtitilausten vuosimaksujen seurauksena.

Hyvinvointipalvelut ovat pyörineet oikeastaan koko ensimmäisen puolivuotiskauden poikkeusjärjestelyin nuorisotoimen osalta, mutta toimintaa on kyetty järjestämään käyttösuunnitelman mukaisesti osaavan henkilökunnan ansiosta. Hyvinvointipalvelujen toiminnan kävijämäärät ovat palautumassa tavanomaiselle tasolle ja puolen vuoden kävijämäärät ennustavat, että hyvinvointipalvelujen kävijä- ja asiakasmäärätavoitteet tulevat täyttämään.